

ΣΑΚΗΣ ΣΕΡΕΦΑΣ

ΤΑ ΜΥΣΤΙΚΑ ΤΗΣ ΑΘΗΝΑΣ

Τι λες κι εσύ, κυρ Σωκράτη;

Όνομα: Γάστρων

Ιδιότητα: δούλος

Σχήμα προσώπου: στρογγυλιωπό

Χρώμα οφθαλμών: όπως
το καυτό ήαδι πριν ρίξεις μέσα
τις πατάτες για τηγάνισμα.

Ημερομηνία γέννησης: 420 π.Χ.

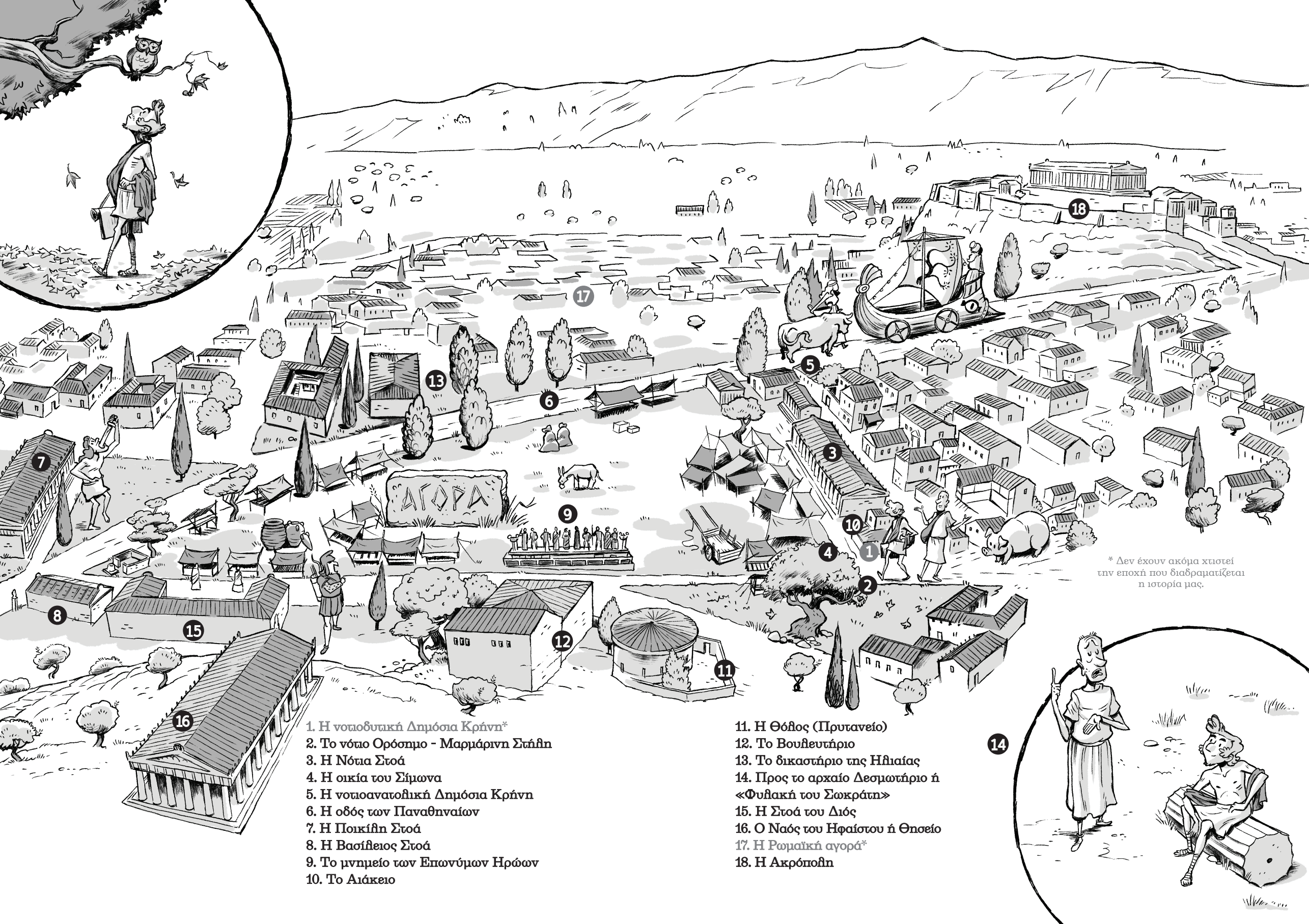
Τόπος καταγωγής: Φρυγία

Χόμπι: στις ελεύθερες
ώρες του πρωταγωνιστεί
σε ιστορίες συγγραφέων.

Αγαπημένη του φράση:

«Τι λες κι εσύ, κυρ Σωκράτη;»

Εικονογράφηση: Πέτρος Χριστούλιας

* Δεν έχουν ακόμα χτιστεί την εποχή που διαδραματίζεται η ιστορία μας.

- 1. Η νοτιοδυτική Δημόσια Κρήνη*
- 2. Το νότιο Ορόσημο - Μαρμάρινη Στήλη
- 3. Η Νότια Στοά
- 4. Η οικία του Σίμωνα
- 5. Η νοτιοανατολική Δημόσια Κρήνη
- 6. Η οδός των Παναθηναίων
- 7. Η Ποικίλη Στοά
- 8. Η Βασίλειος Στοά
- 9. Το μνημείο των Επωνύμων Ηρώων
- 10. Το Αιάκειο

- 11. Η Θόλος (Πρυτανείο)
- 12. Το Βουλευτήριο
- 13. Το δικαστήριο της Ηλιαίας
- 14. Προς το αρχαίο Λεσμοτήριο ή «Φυλακή του Σωκράτη»
- 15. Η Στοά του Διός
- 16. Ο Ναός του Ηφαίστου ή Θησείο
- 17. Η Ρωμαϊκή αγορά*
- 18. Η Ακρόπολη

14

1 Ο ΓΑΣΤΡΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΕΤΑΙ (ΩΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΠΩΛΗΣΕΩΝ)

Ο ΓΑΣΤΡΩΝ ξύπνησε τα χαράματα. Σκούπισε το χωμάτινο δάπεδο στα δύο δωμάτια του σπιτιού, ετοίμασε το πρωινό του αφέντη του –κριθαρένιο ψωμί, κρεμμύδια και σύκα–, σερβίρισε το πρωινό –ψίχουλα– στη Βη (από το Εκάβη) και στη Λη (από το Εκάβη), τις δύο κότες που κακάριζαν πεινασμένες στην αυλή, έξυσε τον σβέρκο του και πήρε τον πήλινο αμφορέα για να τον γεμίσει νερό από τη **δημόσια κρήνη** της αρχαίας Αγοράς. Δε χρειάστηκε να περπατήσει πολύ γιατί **το σπίτι του αφέντη** του βρίσκεται ακριβώς στη νότια είσοδο της αγοράς, μόλις λίγα μέτρα πιο κάτω από αυτήν. Κάθε πρωί, όταν ξεκινά για τα ψώνια, μόλις βγαίνει από την πόρτα της αυλής, ο Γάστρων δίνει ένα μικρό

σάητο και πηδά, έτσι, για παι-
χνίδι, πάνω από τη **μαρμάρι-
νη στήλη** που σημαδεύει
αυτή την είσοδο της αγοράς
φωνάζοντας «όπα μου, ρε
μάγκα!» (στα αρχαία αθηναϊ-
κά βέβαια). Δεν πρόηλαβε να
παίξει πολύ όταν ήταν μικρός
κι έπαιζε τώρα. Τον είχαν που-
λήσει για δουλιάκι όταν ήταν
δέκα χρονών, πονεμένη ιστορία,
αηλιά, άμα είσαι δούλιος, μόνο πο-
νεμένη μπορεί να είναι η ιστορία σου.

Σωστά;

Ο εικοσιπεντάχρονος, πα, Γάστρων (αφού βρισκόμαστε στο 395 π.Χ.) βρήκε μεγάλη ουρά στη δημόσια βρύση. Μέχρι να έρθει η σειρά του, άκουσε όλη τα φρέσκα κουτσομπολιά της γειτονιάς, ώσπου γέμισε τον αμφορέα του και γύρισε σπίτι ενώ ο ήλιος είχε πα ψηλώσει αρκετά.

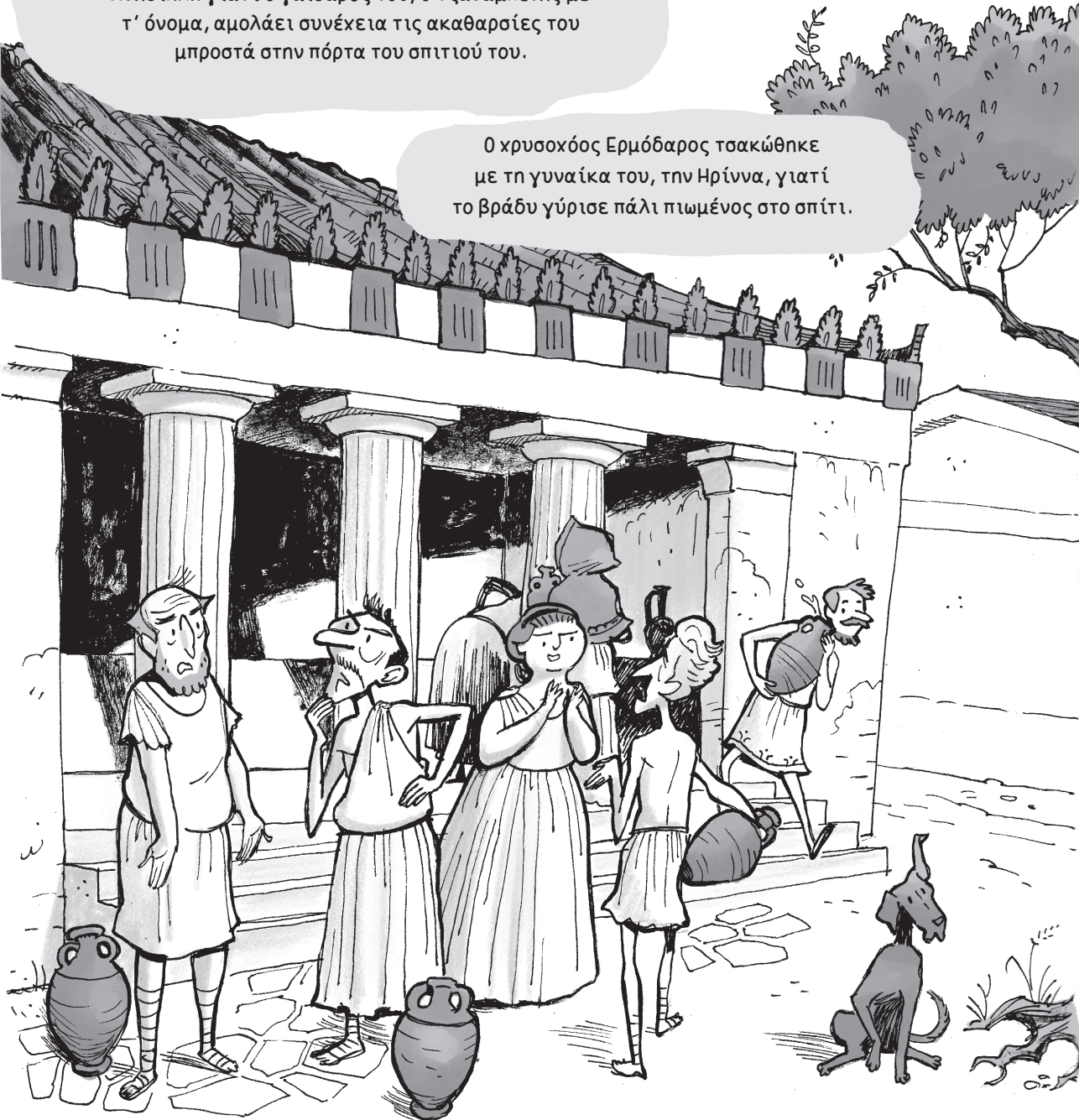
Τα φρέσκα κουτσομπολιά της γειτονιάς

Η Ιξιώνη του Κινωσία γέννησε κορίτσι.

Ο μανάβης Κραταός έφαγε πρόστιμο είκοσι δραχμών γιατί ο αγορανόμος του έπιασε να κλέβει τα μπρόκολα στο ζύγι.

Ο Μήτις, που μένει λίγο πιο πέρα από το σπίτι του αφεντικού του Γάστρωνα, μήνυσε τον γείτονά του Μνησικλή γιατί ο γάιδαρός του, ο Τζαναμπέτης με τ' όνομα, αμολάει συνέχεια τις ακαθαρσίες του μπροστά στην πόρτα του σπιτιού του.

Ο χρυσοχός Ερμόδαρος τσακώθηκε με τη γυναίκα του, την Ηρίνα, γιατί το βράδυ γύρισε πάλι πιωμένος στο σπίτι.

Άφησε τον αμφορέα στην αυλή και πήγε να δει αν τον χρειάζεται σε κάτι ο αφέντης του. Σίμων ο υποδηματοποιός. Παπούτσια και σανδάλια φτιάχνει. **Σπουδαίος** μάστορας. **Ξακουστός** τεχνίτης. **Επιδέξιος** έμπορας. **Καταφερτζής** με τους πελάτες. **Μανούλα** στα παζάρια.

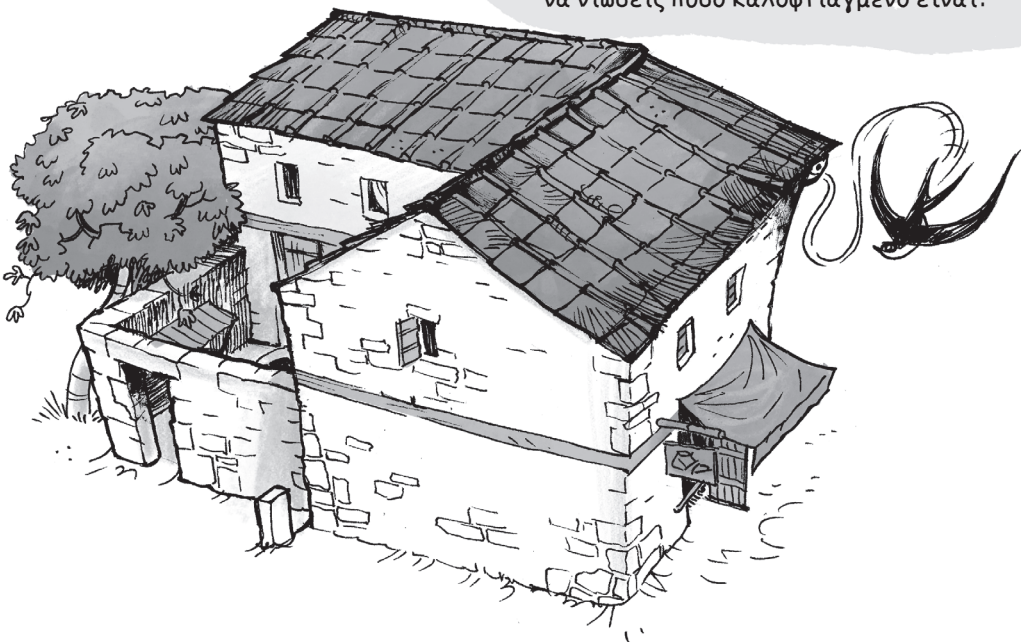
Έχει το εργαστήριό του στο πίσω μέρος του σπιτιού και μιλά με μια πελάτισσα. Μα όχι, δε μιλά απλώς, ο άνθρωπος ρητορεύει! Οι ψέξεις πετούν μέσα από το στόμα του στον αθηναϊκό αέρα όπως τα νιούτσικα χειδόνια που ξυπνάνε το πρωί και ξεχύνονται από τη φωλιά τους στον ουρανό όλο όρεξη και ορμή, έτοιμα να χάψουν το πρώτο ζουζούνι που θα βρεθεί στον δρόμο τους. Στην περίπτωση του Σίμονα, το ζουζούνι ψέγγεται Μελιανθώ. Κυρία Μελιανθώ. Μελιανθώ, όνομα και πράμα. Με τόσο σπάνια ικανότητα στα παζάρια κι αυτή, όσο σπάνιο είναι κι ένα μαύρο, εντελώς μέλιαν, άνθος.

Αποηαύστε τους:

Μπορώ να δω κι αυτό το ζευγάρι;

Αν μπορείς να το δεις, καλή μου κυρία;

Και να το δεις μπορείς, και να το μυρίσεις και να το πιάσεις και να το ζουλήξεις για να νιώσεις πόσο καλοφτιαγμένο είναι.

Δες πόσο γερά είναι ραμμένο το τακούνι. Κι όλη η σόλα γύρω γύρω, διπλοβελονιά! Εμείς εδώ δεν κάνουμε σκάρτο πράμα. Όλα μας τα παπούτσια είναι ποιότης άλφα άλφα! Για δες! Τέτοιο χρώμα δεν το βρίσκεις πουθενά! Δε θέλει ούτε βερνίκι.

- Και πόσα ζητάς γι' αυτό το ζευγάρι; Πρόσεξε μην πεις καμιά τρελή τιμή γιατί ξέρω πού είναι η εξώπορτα!

- Μόνο το δέρμα αυτό μου το χρεώνει τρία τάλαντα ο βυρσοδέψης. Βάλε και τις σόλες, τα κορδόνια, τις παπουτσόπροκες, τις θηλιές για τα κορδόνια, βάλε και τα ραφικά, και κάμε λογαριασμό. Αηλιά γιατί να μιλάμε για λεφτά όταν πρόκειται για κάτι ιερό σαν το παπούτσι; Γιατί για μένα, κυρία Μεθανθή μου, το παπούτσι είναι ιερό. Το φοράει ο άγιος και πατάει χάρω στην ιερή γη.

Στο σημείο αυτό ο Σίμων γονατίζει στο χαμάκινο δάπεδο του εργαστηρίου κι αρχίζει να προσεύχεται στη θεά Γαία.

Ω θεά Γαία,
εσύ που είσαι η μητέρα των
ευτυχισμένων θεών και των θνητών
ανθρώπων, εσύ που τρέφεις τα πάντα
και μας προσφέρεις τα πάντα...

*Εδώ ο Σίμων σηκώνεται και τινάζει
τα κόμματα από τα γόνατά του.*

– Εμένα, κυρία Μεφανθώ μου, όλοι με εκτιμάνε γιατί ξέρουν πως το κέρδος δε με ενδιαφέρει. Εγώ δεν είμαι σαν τους άηθλους που έχουν τον νου τους πάντα στο παραπάνω. Στο μαγαζί μου θα βρεις μόνο εμπνευσμένες δημιουργίες σε πρωτότυπα σχέδια και καλή δουλειά, πάντα σε τιμή κόστους. Ειδικά για σένα, που μου κάνεις και ποδαρικό πρωινιάτικα, μονάχα δέκα δραχμές. Κοίταξέ το καηλά κι αποπάνω κι αποκάτω. Κι η ίδια η Αθηνά να ερχότανε να τ' αγοράσει, δε θα της έκοβα ούτε μια δεκάρα.

– Δέκα δραχμές; Από χρυσάφι είναι τα καρφιά του, άνθρω-

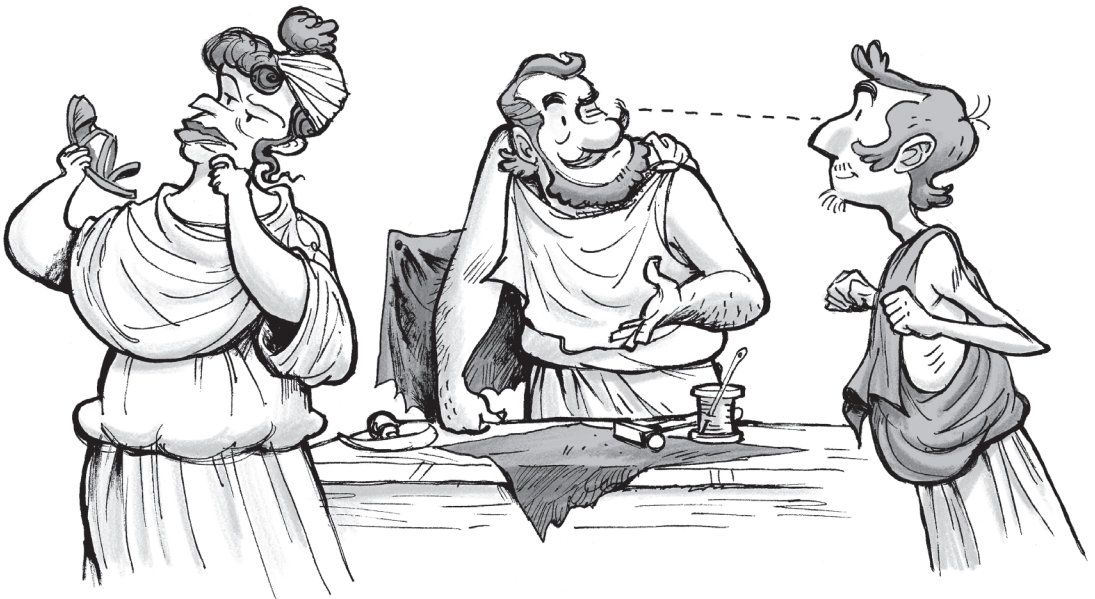
πέ μου; Δέκα δραχμές για αυτά εδώ; Θα βάλω εγώ στα πόδια μου δέκα δραχμές για να τις τσαλαβουτάω στις λιάσπες του Ιησού;

- Αχ θεοί, ηυπηθείτε τον τίμιο υποδηματοποιό σας! Που πάντα στη φτώχεια του μένει κι ας ζεσταίνει νύχτα μέρα τα ποδαράκια των θνητών! Μπουκιά δε βάζουμε στο στόμα μας, κεφάλι δε σηκώνουμε και τη νύχτα μάτι δεν κλείνουμε, κάνουμε φιλούσιους τους εμπόρους που πουλάνε τα κεριά για να προλάβουμε να φτιάξουμε τα υποδήματα, μα ο κόπος μας δε βρίσκει ανταμοιβή!

- Τι κλαψουρίζεις εκεί; Σου δίνω επτά δραχμές και συμφωνούμε. Εντάξει;

- Α, με επτά μπορείς να διαλέξεις, κυρία Μεθλανθώ, ό,τι θέλεις από το άηλο ράφι, το αποκάτω. Για δεξ μοντελάκια! Σανδάκι σε σχέδιο αργίτικο κι ανατολίτικο, πασουμάκι ξώφτερο, σκαρπίνι σπορ σε χρώμα καραβίδας και σε παπαγαλί, έχουμε ό,τι ζητάει η καρδιά σου!

Η Μεθλανθώ ρίχνει μια αδιάφορη ματιά στα άηλα παπούτσια και δεν αφήνει από το χέρι της το ζευγάρι το οποίο παζαρεύει.

– Και το δέρμα μου φαίνεται κάπως σκληρό. Θα μου κάνεις μια καλύτερη τιμή, κυρ Σίμωνα.

– Σκληρό; Αυτό το δέρμα σκληρό; Έ, άμα είναι αυτό σκληρό, εγώ θα σκίσω τα πτυχία μου! *(Ο Σίμων κάνει νόημα στον Γάστρωνα να μιλήσει κι αυτός. Σήμερα αποφάσισε να αρχίσει να τον εκπαιδεύει ως παθητή παπουτσιών για να τον βοηθά στη δουλειά του.)*

– Έχει δίκιο η κυρία Μεφανθώ, αφέντη. Γιατί με ένα τόσο τρυφερό πόδι σαν το δικό της, ακόμη κι αν φορούσε σανδάφι φτιαγμένο από πούπουλα χήνας, πάλη σκληρό θα της φαινόταν. Όμως η κυρία Μεφανθώ δε γνωρίζει πως αυτό το ζευγάρι είναι φτιαγμένο ειδικά για εκείνην!

– Τι εννοείς, Γάστρωνα; Εγώ δε σας έδωσα καμιά παραγγελία.

– Και βέβαια όχι, αγαπητή μου κυρία. Όμως θα σου φανερώσω τώρα ένα μυστικό για το οποίο ο ευσεβής αφέντης μου με έβαλε να ορκιστώ στους θεούς του Ολύμπου πως θα το κρατήσω πάντοτε κρυφό.

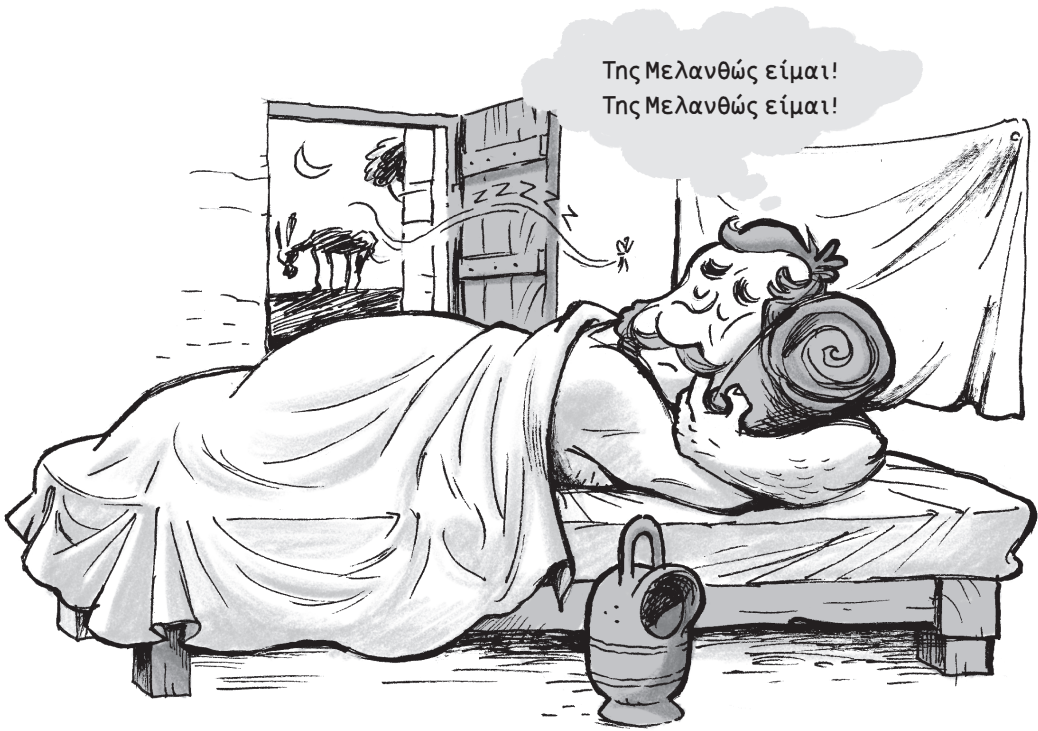
Ο Σίμων τον κοιτάζει απορημένος και λήει υποκριτικά:

– Όχι, Γάστρωνα, μην το φανερώσεις! Θα σε τιμωρήσω αυστηρά!

– Θα σου το μαρτυρήσω, κυρία, κι ας βογκήξει αργότερα η ράχη μου από τις βουρδουλιές που θα φάω!

– Απαιτώ να μάθω και σου εγγυώμαι πως, αν ο κυρ Σίμωνας τοημήσει να σε αγγίξει, δε θα ξαναπατήσω το πόδι μου εδώ, ούτε εγώ ούτε οι φίλες μου!

– Άκου λοιπόν, σεβαστή κυρά. Πριν από τρεις μέρες ξύπνησε ο αφέντης και μου λήει: «Άκου να σου πω, Γάστρωνα, τι όνειρο μου έστειλε ο τρισμέγιστος ο Δίας με τον αγγελιαφόρο του, τον Όνειρο. Ήμουνα, λήει, στο εργαστήριό μου κι επιδιόρθωνα

κάτι σόφλες, όταν άκουσα μια ψηλή φωνούλα να λείει “Της Μελανθώς είμαι! Της Μελανθώς είμαι!”. Γυρίζω το κεφάλι μου έναν γύρο, δε βλέπω κανέναν. Λέω μέσα μου, θα γελάστηκαν τ’ αυτιά μου. Σε λίγο, πάλι: “Της Μελανθώς είμαι! Της Μελανθώς είμαι!”. Ξανά και ξανά. Τινάχτηκα πάνω από την ταραχή! Στήνω προσεχτικά αυτί, νιώθω ότι η φωνούλα ερχότανε από το ράφι που βάζω τα δέρματα. Πλησιάζω, βλέπω ένα κομμάτι από φίνο κατσικίσιο δέρμα, κοιλιάω τ’ αυτί μου πάνω του, η φωνούλα έβγαινε από εκεί κι έλεγε τώρα: “Μη χασομεράς, άνθρωπέ μου, δεν έχεις χρόνο, η θεά Αφροδίτη έτσι διατάζει κι εσύ ακόμα χαζεύεις; Στρώσου αμέσως στη δουλειά!”. Μ’ έκοψε ιδρώτας, τα χέρια μου άρχισαν να τρέμουν, πήρα το δέρμα μου και κάθισα στον πάγκο μου ανασαίνοντας βαριά. Μόλις βρήκα το κουράγιο, έπιασα τη φαητσέτα, κι εκεί που άρχισα να το χαράζω, γκάριξε ο γάι-

δαρος του Μνησικλή, που ο Δίας να ξαμοιήσει τους πιο καυτούς κεραυνούς του πάνω στον γαϊδουρίσιο πεινρό του να τον κάνει κάρβουνο, και με ξύπνησε».

«Ποπό, αφέντη» του ήέω, «τι σημάδι ήταν αυτό που σου έστειλε η θεά της ομορφιάς; Πρέπει να πας σήμερα να θυσιάσεις μια κασίκα στον βωμό της εδώ πιο πάνω. Τρέχω να ειδοποιήσω τον ιερέα να ευηλογήσει τα μαχαίρια!»

«Δεν έχει να πας πουθενά! Έχουμε καιρό γι' αυτά! Μέχρι να κόψω εγώ το δέρμα, τρέχα αμέσως να μου αγοράσεις τα ακριβότερα καρφιά και τις πιο φίνες σόφλες που θα βρεις και να τις φέρεις αμέσως! Η θεά διέταξε να μην χασομερώ. Θεε να πέσει βαριά η οργή της πάνω μου; Ακόμα εδώ είσαι, βρε;»

Έτσι κι έγινε, κυρία Μεθανθώ μου. Ο αφέντης μου έμεινε σκυφτός πάνω από τον πάγκο του δυο μερόνυχτα μέχρι να τελειώσει αυτά τα σανδάκια· αφού πιάστηκαν οι ώμοι του. Τον έτριβα με ήαδι να ξεπαστεί λιγάκι, τον τάιζα το παξιμάδι και την ελιά στο στόμα, ώσπου τέλειωσε κι αποκοιμήθηκε με το κεφάλι γερό στον πάγκο.

– Όστε έτσι έγινε, κυρ Σίμωνε; Και γιατί δεν το ήες τόσην ώρα;

– Ήθελα να σου το κάνω έκπληξη, κυρία Μεθανθώ, να σου το πω αφού θα τα αγοράζες τα σανδάκια και θα κινούσες να φύγεις από εδώ μέσα φορώντας τα, μα τελικά φαίνεται πως ήαθεψα μ' εσένα...

– Τι εννοείς μ' αυτό; Φανέρωσε τη σκέψη σου ξεκάθαρα!

– Ε να, ίσως να μην είσαι εσύ η Μεθανθώ που εννοούσε αυτή η φωνή και να πρόκειται απηώς για συνωνυμία, αφού καταπώς φαίνεται δεν πρόκειται να τα αγοράσεις. Ίσως η πραγματική Μεθανθώ να έρθει το απόγευμα ή αύριο. Δεν είσαι δε και η μόνη με αυτό το όνομα σε όλη την Αθήνα! Και να με συμπαθής

δηλαδή. Πάντως, εγώ αυτά τα σανδάλια δεν πρόκειται να τα δώσω σε καμιά με άηλο όνομα!

– Λέει την αλήθεια ο αφέντης μου, κυρία. Να σκεφτείς, λίγην ώρα πριν από σένα ήρθε μια άηλη κυρία στο κατάστημα. Με το που μπήκε, το μάτι της έπεσε αμέσως πάνω σε αυτά τα σανδάλια. «Αυτά θέλω!» είπε αμέσως δείχνοντάς τα με το δάχτυλο. Της τα έδωσα, τα φόρεσε, της ταιριάξανε γάντι.

«Πόσο κάνουν;» ρώτησε.

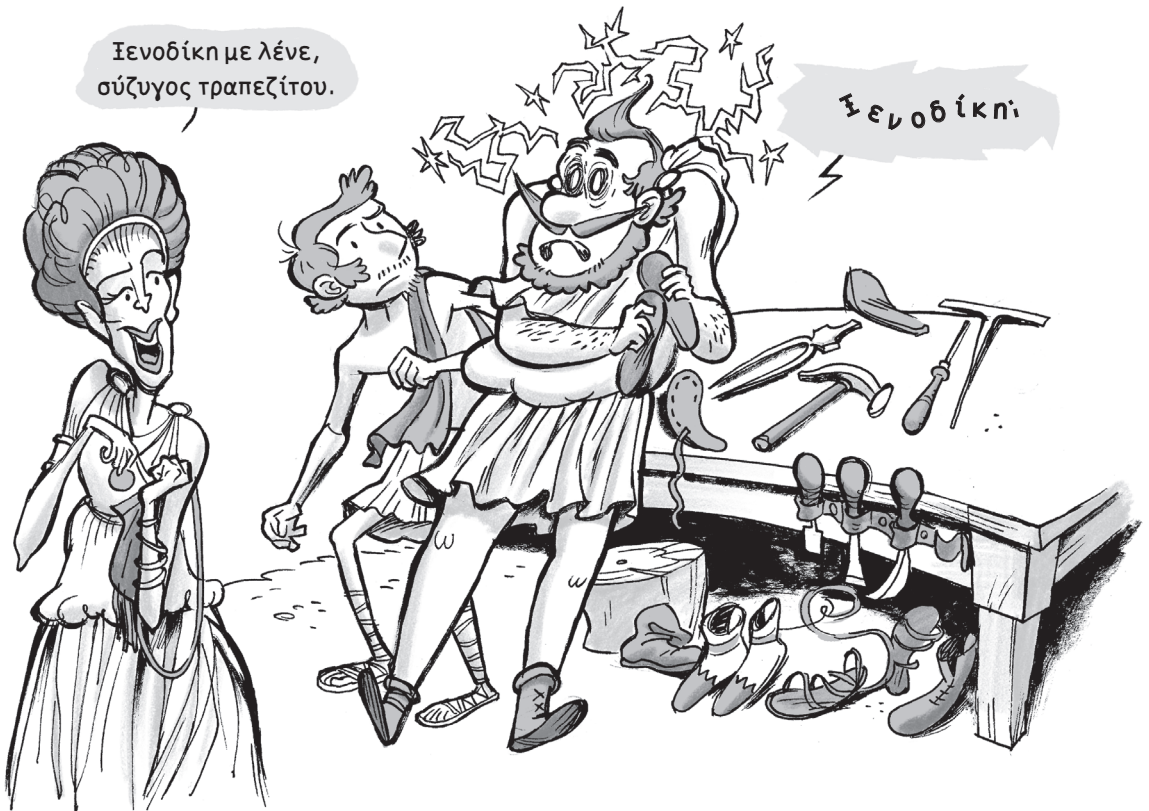
«Είκοσι δραχμές» της ήέει ο αφέντης μου.

«Τα πήρα κι έφυγα» απάντησε εκείνη δίχως δεύτερη κουβέντα κι έβγαλε τα χρήματα απ' το τσαντάκι της.

«Μισό λεπτό» της κάνει ο κυρ Σίμωνας, «θα μου πείτε πρώτα το ονοματάκι σας;»

«Ξενοδίκη με λένε, σύζυγος τραπεζίτου».

«Ξενοδίκη;» κάνει ταραγμένος ο αφέντης μου και τινάζεται μέχρι απάνω, ήες και τον χτύπησε ηλεκτρικό ρεύμα· μα όπως

καλιά ξέρεις, κυρία, εμείς στην εποχή μας δεν έχουμε ακόμα ηλεκτρικό ρεύμα, κι ούτε που ξέρω τι είναι αυτό, οπότε τη χρησιμοποίησα μεταφορικά αυτή την έκφραση γιατί κάποιο δαιμόνιο την έβαλε στο μυαλό μου, ναι, μάλιστα, κάποιο δαιμόνιο όπως έλεγε κι ο κυρ Σωκράτης, καλή του ώρα, σοφός άνθρωπος, ακόμα τον θυμάμαι τον κυρ Σωκράτη, που ερχότανε εδώ και τα ήλεγαν και μάλιστα θυμάμαι πως μια μέρα μού είπε...

– Άσε τα τώρα αυτά και ήλεγε τι έγινε παρακάτω!

– Έ, τι να γίνει, κυρία; Βλέπω τον αφέντη μου που μαγκώθηκε, κατάπιε τη γλώσσα του, δεν ήξερε τι να πει, οπότε πετάγομαι τότε εγώ και του κλείνω πονηρά το μάτι και του ήλω: «Αμάν, αφέντη! Δε σου το 'πα! Το ξέχασα! Λίγο πριν που έλειπες εσύ, που είχες πάει μέχρι τον βυρσοδέψη να ψωνίσεις δέρματα, ήρθε μια άηλη κυρία και της τα πούλησα αυτά τα σανδάκια! Αηλιά επειδή δεν κρατούσε τόσα χρήματα πάνω της, είπε ότι πετάγεται μέχρι το σπίτι της να τα φέρει. Όπου να 'ναι θα έρθει, κάπου στον Κοίλωνό είπε ότι μένει».

– Την ξέρω, καλή, την Ξενοδίκη. Εμείς με τις φίλες μου, άμα τη δούμε στον δρόμο, Ξενοδίκη τη ήλεμε αναμεταξύ μας, μια ξινή είναι, μια ψηλομύτα, που περνιέται και για ποηύ σπουδαία, μια ξιπασμένη που μόνο τα ήουσα τη νοιάζουν, που γυρνάει πασαλειμμένη με μπόηικο κοκκινάδι για να κάνει πιο κόκκινο το χρώμα των χειλιών της, που επειδή έχει ήλουσιο άντρα νομίζει πως είναι και κάποια. Ποια; Αυτή! Που, όταν την παντρεύτηκε, με τρύπια σανδάκια γυρνούσε η έρημη, άντε τώρα μην ανοίξω το στόμα μου, που συγχύστηκα η γυναίκα! Λοιπόν, άκουσε τι θα γίνει, κυρ Σίμωνε, και κουβέντα δε σηκώνω. Πάρε τώρα είκοσι δραχμές και δώσε μου τα σανδάκια καταπώς όρισε κι η φωνούη που άκουσες.

Αυτά είπε η κυρία Μεθιανθή κι έφυγε φορώντας τα καινούρια της σανδάλια κι ο Σίμωνας έμεινε με τα χεφτά στο χέρι και το στόμα ανοιχτό για αρκετήν ώρα, μέχρι που γύρισε στον Γάστρωνα λέγοντάς του:

– Βρε συ, είσαι μεγάλος μπαγάσας τελικά, μέγα μούτρο, κοίλοσσιαία πονηράντζα, δε σε είχα κόψει για τέτοιοι, βρε μόρτη, είσαι ταφεντάκι περιωπής! Ε, λοιπόν, από εδώ και στο εξής, σε ορίζω ως υπεύθυνο πωλήσεων του υποδηματοποιείου μου όταν θα απουσιάζω εγώ, είπε κι έριξε μια χαδιάρικη καρπαζιά στον Γάστρωνα.

